एवं स यजमानश्च विहरंश्च नराधिप । ररक्ष वसुसम्पूर्णां वसुधां वसुधाधिपः ।
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि नलोपाख्यानपर्व्वणि दमयन्तीस्वयम्बरे सप्तपञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५७ ॥
॥ बृहदश्व उवाच ॥ वृते तु नैषधे भैम्या लोकपाला महौजसः । यान्तो ददृशुरायान्तं द्वापरं कलिना सह ।
अथाब्रवीत् कलिं शक्रः सम्प्रेक्ष्य बलवृत्रहा । द्वापरेण सहायेन कले ब्रूहि क्व यास्यसि । २२४०
ततोऽब्रवीत् कलिः शक्रं दमयन्त्याः स्वयम्बरं । गत्वा हि वरयिष्ये तां मनो हि मम ताङ्गतं ।
तमब्रवीत् प्रहस्येन्द्रो निर्वृत्तः स स्वयम्बरः । वृतस्तया नलो राजा पतिरस्मत्समीपतः ।
एवमुक्तस्तु शक्रेण कलिः कोपसमन्वितः । देवानामब्रवीत् तान् सर्व्वानुवाचेदं वचस्तदा ।
देवानां मानुषं मध्ये यत् सा पतिमविन्दत । तत्र तस्या भवेद्व्याप्यं विपुलं दण्डधारणं ।
एवमुक्ते तु कलिना प्रत्युचुस्ते दिवौकसः । अस्माभिः समनुज्ञाते दमयन्त्या नलो वृतः । २२४५
का च सर्व्वगुणोपेतं नाश्रयेत नलं नृपं । यो वेद धर्म्मानखिलान् यथावच्चरितव्रतः ।
योऽधीते चतुरो वेदान् सर्व्वानाख्यानपञ्चमान् । नित्यं तृप्ता गृहे यस्य देवा यज्ञेषु धर्म्मतः ।
अहिंसानिरतो यश्च सत्यवादी दृढव्रतः । यस्मिन् सत्यं धृतिर्ज्ञानं तपः शौचं दमः शमः ।
ध्रुवाणि पुरुषव्याघ्रे लोकपालसमे नृपे । एवंरूपं नलं यो वै कामयेच्छपितुं कले ।
आत्मानं स शपेन्मूढो हन्यादात्मानमात्मना । एवङ्गुणं नलं यो वै कामयेच्छपितुं कले । २२५०
कृच्छ्रे स नरके मज्जेदगाधे विपुले ह्रदे । एवमुक्त्वा कलिं देवा द्वापरञ्च दिवं ययुः ।
ततो गतेषु देवेषु कलिर्द्वापरमब्रवीत् । संहर्त्तुं नोत्सहे कोपं नले वत्स्यामि द्वापर ।
भ्रंशयिष्यामि तं राज्यान्न भैम्या सह रंस्यते । त्वमप्यक्षान् समाविश्य साहाय्यं कर्त्तुमर्हसि ।
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि नलोपाख्यानपर्व्वणि कलिदेवसंवादे अष्टपञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५८ ॥
॥ बृहदश्व उवाच ॥ एवं स समयं कृत्वा द्वापरेण कलिः सह । आजगाम ततस्तत्र यत्र राजा स नैषधः ।
स नित्यमन्तरप्रेप्सुर्निषधेष्ववसच्चिरं । अथास्य द्वादशे वर्षे ददर्श कलिरन्तरं । २२५५
कृत्वा मूत्रमुपस्पृश्य सन्ध्यामन्वस्त नैषधः । अकृत्वा पादयोः शौचं तत्रैनं कलिराविशत् ।
स समाविश्य च नलं समीपं पुष्करस्य च । गत्वा पुष्करमाहेदमेहि दीव्य नलेन वै ।
अक्षद्यूते नलं जेता भवान्हि सहितो मया । निषधान् प्रतिपद्यस्व जित्वा राज्यं नलं नृपं ।
एवमुक्तस्तु कलिना पुष्करो नलमभ्ययात् । कलिश्चैव वृषो भूत्वा गवां पुष्करमभ्यगात् ।
आसाद्य तु नलं वीरं पुष्करः परवीरहा । दीव्यावेत्यब्रवीद्भ्राता वृषेणेति मुहुर्मुहुः । २२६०
न चक्षमे ततो राजा समाह्वानं महामनाः । वैदर्भ्याः प्रेक्ष्यमाणायाः पणकालममन्यत ।
हिरण्यस्य सुवर्णस्य यानयुग्यस्य वाससां । आविष्टः कलिना द्यूते जीयते स्म नलस्तदा ।
तमक्षमदसंमत्तं सुहृदां नतु कश्चन । निवारणेऽभवच्छक्तो दीव्यमानमरिन्दमं ।
ततः पौरजनाः सर्व्वे मन्त्रिभिः सह भारत । राजानं द्रष्टुमागच्छन्निवारयितुमातुरं ।
ततः सूत उपागम्य दमयन्त्यै न्यवेदयत् । एष पौरजनो देवि द्वारि तिष्ठति कार्य्यवान् । २२६५